

Oslo 12.mai 2016

Til: Byrådsleder Raymond Johansen

Kopi: Byrådsavdelingen for oppvekst og kunnskap
Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel

**VEDRØRENDE VIDERE UTVIKLING AV GEITMYRA SKOLEHAGE OG
MATKULTURSENTERETS PLANER OM ETABLERING AV VIRKSOMHET I
GEITMYRA SKOLEHAGE.**

Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra arbeider for varig vern av Geitmyra skole- og parsellhage og for etablering av et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet på Geitmyra. Aksjonen representerer et stort antall brukere av skole- og parsellhagen på Geitmyra og har tidligere vært representert i Oslo kommunes utredningsarbeid om videre utvikling av Geitmyra. Aksjonen har bidratt til å forhindre at flere planer om nedbygging av Geitmyra skolehages areal har blitt realisert, eksempelvis kommunens tidligere og lenge hemmeligholdte planer om utbygging av 450 boliger.

Vi henvender oss i anledning gårsdagens presseoppslag som forteller at Geitmyra matkultursenter for barn skal utvide virksomheten sin ved å bygge et besøksdrivhus i *Geitmyra skolehage*. Se

<http://www.dagsavisen.no/oslo/matkultursenter-for-barn-utvider-1.722828>

<http://www.osloby.no/nyheter/--Vi-kan-ikke-la-barn-bli-matmessige-analfabeter-8462884.html>

Presseoppslagene understøtter Andreas Viestad og Matkultursenterets planer om å utvide egen virksomhet gjennom å ta i bruk store deler av Geitmyra skolehage i prosjektet de kaller «Geitmyra byhage». Prosjektet er imidlertid *ikke* forankret i et samarbeid med Oslo kommunale skolehager som i dag drifter Geitmyra skolehage, noe de har gjort de siste 100 år. Det er heller ikke inngått noen avtale med Oslo kommune som legitimerer bygging av drivhus eller virksomhet drevet av private aktører på Geitmyra. Vern-Geitmyra- aksjonen er – i likhet med skolehageledelsen - svært opptatt av at den pågående prosessen med utvikling av en helhetlig plan for skolehagevirksomheten i Oslo - og for Geitmyra skolehage i særdeleshet - ikke forseres pga. Matkultursenterets ønsker. Før en helhetlig plan er utredet og foreligger vet man ikke hva som tjener skolehagesaken best.

Vi beklager sterkt den interessekonflikten som har oppstått som følge av Matkultursenterets planer. Med støtte fra ledelsen for Oslo kommunale skolehager arbeider Vern-Geitmyra-aksjonen for at Geitmyra skolehage skal utvikles til et *KOMMUNALT KOMPETANSESENTER FOR ØKOLOGI OG SKOLEHAGEVIRKSOMHET*, mens Matkultursenteret representerer private interesser som bl.a. baserer seg på å selge tjenester til Utdanningsetaten i Oslo. Vi ønsker ikke en privatisering av virksomheten som i dag drives av Oslo kommunale skolehager.

Vern-Geitmyra-aksjonen har i møte med skolebyråd Tone Tellevik Dahl (OVK) tidligere i vår blitt forsikret om at det ikke skal tas beslutninger om videre utvikling av *Geitmyra skolehage* før Landbruksmeldingen for Oslo foreligger, og at skolehagevirksomhet vil være en del av denne meldingen. Vi opplever at Matkultursenteret nå forsøker å forsere denne beslutningen – stikk i strid både med rådene fra skolehagens ledelse og skolebyrådets forsikringer.

Vern-Geitmyra-aksjonen tar til orde for at Oslo kommune bør videreutvikle skolehagen som kommunal virksomhet fremfor å basere seg på private tjenester. Forslaget fikk støtte da det forrige byrådet la frem sin Landbruksmelding for Oslo, og vårt håp er at det nye rød- grønne byrådet vil videreføre dette forslaget i ferdigstillingen av landbruksmeldingen, i tråd med at byrådet reverserer privatisering i andre deler av kommunal sektor. Vi mener at Oslo nå har unike muligheter til å være en foregangskommune når det gjelder å styrke kommunal skolehagevirksomhet.

Vern-Geitmyra-aksjonens forslag om å utvikle Geitmyra til et kompetansesenter er ikke av ny dato. Allerede i 2009 foreslo vi for Kunnskapsdepartementet å etablere et *nasjonalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet* og knytte dette organisatorisk opp til Nasjonalt senter for naturfag i opplæringen v/Universitetet i Oslo. Samme år presenterte vi forslaget for daværende miljøvernminister Erik Solheim. Til tross for svært positive reaksjoner fra politisk ledelse i begge departementer har forslaget dessverre ikke latt seg realisere. I forbindelse med Landbruksmeldingen for Oslo lanserte vi derfor forslaget om å utvikle Geitmyra skolehage til et *kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet*. Begge forslagene er utarbeidet i nært samarbeid med ledelsen for Geitmyra skolehage og Oslo kommunale skolehager. Vi opplever at Matkultursenteret med sine planer for «Geitmyra byhage» nå stjeler våre idéer for å styrke og videreutvikle egen virksomhet – noe vi reagerer svært negativt på. Vi anerkjenner fullt ut den gode og viktige virksomheten som Matkultursenteret driver i dag og synes det er flott at de har mottatt en stor gave fra Sparebankstiftelsen. Det er planene om aktivitetsutvidelse i Geitmyra skolehage vi reagerer negativt på. Selv om man ikke skal tro på alt som står i pressen, gjør de nevnte oppslagene – med byrådslederens tilstedeværelse - at vi bekymrer oss for saksgangen og

fremdriften i prosessen med å utvikle en helhetlig plan for skolehagevirksomheten i Oslo. Vi er kjent med at sentrale aktører i berørte etater stiller seg undrende til Matkultursenterets framgangsmåte i saken.

Vi er også kjent med at OVK har utarbeidet et internt notat om videre utvikling av Geitmyra skolehage der det tas til orde for å åpne opp deler av skolehagen gjennom en anbudskonkurranse, slik at flere skoler, aktivitetsskoler, barnehager og publikum generelt kan benytte seg av området. Det er åpenbart for oss som kjenner forholdene rundt og i skolehagen at forslaget baserer seg på Matkultursenteret/Andreas Viestads ønske om å gjøre store deler av Geitmyra skolehage tilgjengelig for sin egen virksomhet. Det er også åpenbart for oss at en eventuell anbudskonkurranse vil måtte betraktes som en ren papirøvelse all den tid Viestad/Matkultursenteret – som med bevilgningen til besøksdrivhuset stiller med store konkurransefortrinn – således er den (eneste) part som vil tjene på konkurranseutsetting.

Vi har henvendt oss både til byrådsavdelingen for oppvekst og kunnskap og for miljø og samferdsel fordi vi er svært bekymret for en konkurranseutsetting av (deler av) skolehagevirksomheten. I notatet fra OVK er det ikke på noen måte sannsynliggjort hvordan eller hvorfor en anbudskonkurranse vil kunne bidra til at flere skoler, barnehager og aktivitetsskoler vil bruke Geitmyra. Både ledelsen for Oslo kommunale skolehager og Vern-Geitmyra- aksjonen stiller spørsmål ved hvorfor Utdanningsetaten i Oslo – som i dag disponerer og drifter Geitmyra skolehage – skal betale en privat aktør for å drive et skolehagetilbud når etaten heller kan bruke penger på å styrke egne faglige og pedagogiske tjenester som ledd i å tilrettelegge for at flere skoler bruker skolehagen. Geitmyra skolehage har i dag kun én ansatt og et beskjedent driftsbudsjett og vil med en budsjettøkning kunne drive betydelig mer undervisning og veiledning rettet mot både skoler, aktivitetsskolen og barnehager. Økonomisk sett vil det sannsynligvis være langt mer økonomisk for Utdanningsetaten å øke eget skolehagebudsjett fremfor å kjøpe private tjenester. Det ligger i dag også godt til rette for økte mataktiviteter i regi av skolehagen fordi Vern-Geitmyra-aksjonen – med midler fra Sparebankstiftelsen – har bygget et stort utekjøkken til bruk for skoleklasser på Geitmyra. Kjøkkenet er gitt i gave til skolehagen.

I notatet fra OVK fremstilles Geitmyra skolehage som lukket og lite tilgjengelig - en beskrivelse som ser ut til å skulle legitimere forslaget om konkurranseutsetting av virksomheten. Bekrivelsen er feilaktig. Geitmyra skolehage er tilgjengelig, betjent og åpen for besøkende – enten det er skoler, barnehager eller andre interesserte – hver dag i tidsrommet 9 -16. I dyrkings- og sommersesongen myldrer det av parselldyrkere i hagen, og portene er åpne fra tidlig morgen til sein kveld både hverdag og kveld og i ferietiden. Det er en rekke åpne arrangementer i hagen, både i regi av Oslo kommunale skolehager og andre aktører som

f.eks. Bønder i Byen-festivalen. Ikke minst brukes Geitmyra i forbindelse med skoleavslutninger, barnebursdager og andre skole- og familiearrangementer. Flere og flere besøkende benytter også skolehagen som tur- og rekreasjonsområde, og stedet fungerer som en særdeles god integreringsarena for folk fra ulike deler av verden. I motsetning til mange andre deler av samfunnet utgjør skolehagen en arena der mennesker i alle aldre med innvandrerbakgrunn ofte stiller med mye mer erfaring og høyere kompetanse på dyrking enn oss nordmenn.

Å gi private aktører mulighet til å finansiere undervisningsvirksomhet for skoler og barnehager gjennom å selge tjenester til Utdanningsetaten, vil sette Oslo kommunale skolehager i en svært vanskelig konkurranse- situasjon. I verste fall vil skolehageledelsen måtte tilrettelegge for en privatisert virksomhet som skolehagen både ønsker og har god kompetanse til å kunne utføre selv – forutsatt de nødvendige ressurser. En slik situasjon vil feilaktig styrke oppfatningen om at private aktører «får det til», mens kommunal virksomhet ikke lykkes i samme grad. Det er etter vår mening viktig, ikke minst for et rødgrønt byråd, å beholde eierskap og kontroll med egen virksomhet og eiendom og ikke gi fra seg styringen med kommunal virksomhet til en privat stiftelse.

Vi synes også det er oppriktig synd at aktører som deler intensjonen om å styrke skolehagevirksomheten vil ende opp som konkurrenter snarere enn samarbeidsparter. Oslo kommunale skolehager har gjennom mange år bedt om budsjettøkning for i større grad å kunne rekruttere flere skoler til dyrking og bruk av skolehagen. Vi oppfatter Matkultursenterets fremferd som konfliktfremmende, med den konsekvens at det legges et svært dårlig grunnlag for samarbeid både med Geitmyra skolehage og andre aktører på området.

Vedlagt er Vern-Geitmyra- aksjonens forslag om å etablere et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet på Geitmyra. Vi håper med dette å komme i dialog både med byrådslederen og de aktuelle byrådsavdelingene om videreutviklingen av Geitmyra skolehage, arbeidet med Landbruksmeldingen for Oslo og en helhetlig plan for styrking av skolehagevirksomheten i Oslo.

Med vennlig hilsen

Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra

Signe Kalsnes, leder

Mobil: 9168 4546 / e-post: signe.kalsnes@nmh.no

Kommunal satsing på skolehage – forslag til landbruksmeldingen for Oslo om etablering av et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet på Geitmyra

Skolehagen og Kunnskapsløftet

Skolehagevirksomhet knyttes naturlig til flere fag i Kunnskapsløftet og gir undervisningen en praktisk og utøvende dimensjon, samtidig som elevene utvikler kunnskaper og ferdigheter på mange fagområder. Først og fremst vil dette gjelde innenfor naturfag, samfunnsfag og mat og helse, men skolehagevirksomhet vil også bidra til realisering av kompetansemål i andre fag, f.eks. matematikk, kunst og håndverk og kroppsøving.

Den naturlige skolesekken

Skolehagen utgjør i dag en del av den nasjonale satsingen på *Den naturlige skolesekken*, og medvirker til økt bevissthet om bærekraftig utvikling og økt miljøengasjement hos elever og lærere i grunnskolen. Skolehagen gir økt kunnskap om helse og livsstil, natur- og miljøvern både i et etisk, samfunnsmessig og naturvitenskaplig perspektiv. De faglige målsettingene i *Den naturlige skolesekken* kan alle realiseres gjennom det mangfold av aktiviteter og kunnskapsområder som skolehagen legger til rette for.

I tillegg vil skolehagen og ulike aktiviteter der representere en viktig arena for satsingen på **daglig fysisk aktivitet** for elevene. Særlig i byer og tettsteder vil disse oasene by på alternative former for uteaktiviteter, lek og fysisk utfoldelse. Skolehagen utgjør derfor et viktig tilskudd til mer tradisjonelle kroppsøvingsaktiviteter, og er et alternativ til elever som faller utenfor organiserte idretter eller som trenger noe annet enn kroppsøving for å øke sitt fysiske aktivitetsnivå. Vi vil også trekke frem et særlig viktig aspekt i våre dager: Skolehagen - i samspill med parsellhagen - er møteplass for mennesker med ulik kulturbakgrunn. Her møtes innvandrere- barn, -foreldre- og besteforeldre og etnisk norske i alle aldrer rundt et

interessefellesskap. Her deles kunnskap om mat-tradisjoner og dyrkingsmetoder innenfor en naturlig ramme der alle stiller på lik linje. Slik utgjør skolehagen **en unik møteplass som fremmer integrering og samhold** og en opplæringsarena der elevene lærer toleranse og respekt for hverandres kultur og tradisjoner.

Hvorfor kommunalt kompetansesenter?

Det er tre hovedgrunner til vårt forslag om å opprette **et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet på Geitmyra:**

- Behovet for økt kompetanse hos lærere mht. å utvikle skolehagevirksomheten og integrere den i skolens opplæring og i realiseringen av daglig fysisk aktivitet for elevene
- Behovet for å verne om og bevare eksisterende skolehagearealer generelt og etablere nye arealer for skolehagevirksomhet i tilknytning til skoler i hele Oslo – fortsatt med Geitmyra skolehage som driftssentral for hele den kommunale skolehagevirksomheten
- Sikre at hele Geitmyra skole- og parsellhage bevares for fremtiden

Kompetansebehov

Tar vi utgangspunkt i skolehagevirksomheten i Oslo, ser vi at det har vært et ganske markant fall i både aktivitet og kompetanse de siste 20 årene. Frem til 1988 var det i Oslo mer enn 100 ansatte skolehagelærere - mange av dem med høyt kompetansenivå - og 80-90 skoler med egne skolehageparseller. De siste 20 årene er antallet skoler med skolehage halvert, og mange skoler mangler lærere med kunnskap om skolehage som faglig og pedagogisk læringsarena. Skolene mangler grønn kompetanse. Lærerne er utdannet for å fremme læring innendørs, og utfordringen for den enkelte lærer ligger ofte i å kunne bruke skolehagen i pedagogisk sammenheng – på måter som får teori og praksis og elevenes utvikling av kunnskaper og ferdigheter til å henge godt sammen – gjerne i en tverrfaglig sammenheng. Utdanningsetaten i Oslo ved Geitmyra skolehage har solid kompetanse til å ivareta opplæring om dyrking og pedagogisk støtte til lærerne, men mangler ressurser til å utvikle dette i ønsket omfang.

Etablering av et kommunalt kompetansesenter med både utprøvningsfelt, fagpedagogisk personale og nettbaserte tjenester, vil bidra til at flere lærere kan tilegne seg kompetanse på skolehagevirksomhet. En kommunal satsing på skolehage vil også være et viktig insitament for utviklingen av fagdidaktisk og tverrfaglig kompetanse i lærerutdanningen og videreutdanningstilbudene til lærere i Oslo-regionen.

Vern av eksisterende kommunale skolehager i Oslo og etablering av nye

Vi kjenner ikke til data som tegner et fullstendig bilde av omfanget av skolehager på landsbasis. I Oslo har vi imidlertid data som viser en sterk reduksjon av skolehagearealer gjennom de siste 20-30 årene. I 1989 utgjorde Oslos skole- og parsellhager ca. 180 dekar. I dag er det bare 95 dekar som fortsatt er i bruk til dette formålet, og flere av dagens skole- og parsellhager er truet av nedbygging, til tross for at Oslos skole- og parsellhager utgjør *mindre enn to promille* av byens areal innenfor utbyggingssonen. Geitmyra skolehage er i en særstilling i Oslo gjennom å være driftssentral og hovedsete for hele den kommunale skolehagevirksomheten. Det innebærer å bistå øvrige skolehager i Oslo med pløying, jordbearbeiding, frø, planter og pedagogisk veiledning.

*La skolehagen leve – Vern Geitmyra mener at situasjonen for skolehagene i Oslo er alvorlig, og at skolehagene lenge har lidd under kommunale nedprioriteringer. Skole- og parsellhagene har stor verdi og stort utviklingspotensial – både som del av opplæringen og i et helse-, ernærings- og byutviklingsperspektiv. **Å løfte skolehagevirksomheten som kommunal satsing og etablere et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet på Geitmyra vil være bærekraftig og fremtidsrettet!***

Geitmyra skolehage

Geitmyra er i dag Norges eldste eksisterende skolehage og utgjør med sine 42 dekar en fantastisk oase midt mellom de tettest befolkede bydelene i Oslo - Sagene, Grünerløkka og St. Hanshaugen. Allerede fra starten av var Geitmyra hjerte og sentrum for all skolehagevirksomhet i Kristiania. I 1909 ga kommunen tillatelse til at området kunne benyttes til skolehager for skolene Møllergata, Foss, Bolteløkka, Lilleborg, Sagene og Grünerløkka. Fortsatt er disse – og flere andre skoler og barnehager – aktive brukere av skolehagen. Området har vært i kontinuerlig kommunal drift som skolehage/parsellhage og er i dag både veldrevet og godt utnyttet. Kombinasjonen skolehage – parsellhage er ideell i den forstand at området brukes av mange mennesker fra tidlig morgen til sein kveld og i alle helger og ferier i hele dyrkingssesongen (april – oktober/november). I tillegg brukes området av skoler og barnehager på vinterstid til lek og fysisk aktivitet. I vår tid er Geitmyra også en unik flerkulturell møteplass rundt parsellhagevirksomheten og ulike organisasjoners aktiviteter. Det finner årlig sted en rekke arrangementer i Geitmyra skolehage, f.eks. Bønder i byen-festivalen og skolehagens familiedager. Skolehagevirksomheten er nylig styrket gjennom etablering av et stort og flott utekjøkken som er dimensjonert for hele skoleklasser. Kjøkkenet er et resultat av en raus gave fra Sparebankstiftelsen til Vern-Geitmyra-aksjonen og er etablert i nært samarbeid med Geitmyra skolehage.

Etablering av Geitmyra skolehage til et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet innebærer:

- Utvikling av pedagogiske tilbud til skolene knyttet til læreplaner for Kunnskapsløftet med vekt på miljøvern, dyrking, økologi og matproduksjon
- Utvikling av tilsvarende tilbud til barnehagene og til Aktivitetsskolen
- Utvikling av pedagogisk materiell tilpasset læreplanen og dagens behov
- Praktisk veiledningstjeneste til lærere og skoler – i skolehagen og gjennom utvikling av et nettsted for Oslo kommunale skolehager
- Praksisarena for lærerstudenter og studenter innenfor andre aktuelle fagområder
- Kurstilbud på ettermiddags- og kveldstid og i helger for parselldyrkere og andre interesserte
- Styrking av daglig fysisk aktivitet i skolen: I kommunal og statlig satsing på daglig fysisk aktivitet i skolen er det et mål at aktiviteten skal være allsidig og omfatte alle grupper av barn. Utvidet bruk av skolehagen som uteområde for lek og fysisk aktivitet vil bety mer allsidig bruk av området, både sommer og vinter. Det er en utfordring for sentrumsskolene å muliggjøre at den daglige fysiske aktiviteten kan foregå mest mulig utendørs. Dette kan realiseres for mange av skolene i de tettest befolkede bydelene i Oslo fordi de ligger i gangavstand til Geitmyra.

Konklusjon

En kommunal satsing på skolehagevirksomhet og etablering av et kompetansesenter vil støtte opp om ulike satsinger i kommunen. Vi vil særlig understreke den betydningen skole- og parselhagen har som flerkulturell møteplass og arena for integrering, samt for kunnskap om sunn ernæring, helse, miljøbevissthet og naturvern. I et fremtidsperspektiv vil skolehagen også være et viktig tilskudd til selvberging og egen matproduksjon. Og sist, men ikke minst: skolehagen betyr økt livsglede for svært mange mennesker som bruker den – både til dyrking og som kilde til naturopplevelse. |

Opprettelse av et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet vil bety:

- Økt fokus på skolehager og skolehagevirksomhet i hele Oslo
- Økt ressurstilgang for skolehagevirksomheten
- Utvikling av faglig og pedagogisk materiell om skolehagevirksomhet som del av opplæringen
- Styrket praksisarena for faglige og tverrfaglige opplæringstemaer om fysisk aktivitet, mat og helse, naturfag, miljøvern og økologi
- Kompetanseheving for elever, lærere og skoler i hele kommunen

Ved å ta noen riktige grep nå vil vi kunne høste store gevinster i mange år og i mange generasjoner fremover. Det haster! Dette er vårt innspill til den kommende landbruksmeldingen for Oslo.

Aksjonen Vern-Geitmyra – La skolehagen leve

Signe Kalsnes
leder

signe.kalsnes@nmh.no
9168 4546